

A megyei könyvtárnak évtizedekre visszanyúló jó kapcsolata van a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ) Tatabányai Szervezetével. Az évenként megrendezésre kerülő keresztény hét programjai közül egyet minden alkalommal a könyvtárban tartanak, de az idén három közös rendezvény is volt.

A KÉSZ szervezete programjaiban olyan általános emberi értékeket, az emberi életet kísérő témákat igyekszik körüljárni, amelyek bárki számára befogadhatóak, mindenki érdeklődésére számot tarthatnak.

Ezúttal nem a programsorozat részeként, hanem önálló rendezvényen láttuk vendégül *Jelenits István* piarista tanárt. *Voit Pál* könyvtárigazgató köszöntő szavai után *Pap István*, a tatabányai szervezet vezetője, Jelenits tanár úrról szólva

Kristóf Attila meleg szavait idézte: „Nemcsak bölcsessége, hanem nyugalma és békéje is hatott rám. Melegség és biztonság áradt belőle, egyszerűség és természetes, csendes szerénység, amin nem hagyott nyomot sem a tudás, sem a hírnév. Megéreztem benne az erőt, az állhatatosságot, a világszemlélet egyértelműségét, amit a hit tesz rendíthetetlenné. S ebben az erőben valamely »kópéság«, humor és eltökélt bátorság van, amellyel – kissé előregörnyedve – halad a maga egyirányú útján. Tudom, hogy ez az ember tanítónak született.”

S valóban, Jelenits István bő egy órában egész lényével, szavaival ezt közvetítette.

Az előadásban Bohumil Hrabal *A gyémánszemű* című novellája kapcsán mondta el gondolatait. Már a novella felolvasása is olyan érzékletes volt, hogy a közönség teljesen együtt élt a szöveggel, az előadóval, s jókat kacagtak, amíg hallgatták.

Hrabal írásaiból egyfajta egészséges hangulat árad. *A gyémánszemű* című novella különös mondanivalója modern és mégis ősi élethelyzetet mutat be. Az elbeszélés rokonságba állítható Boccaccio *Dekameronjával*, hiszen mindkét műben alkalmilag összegyűlt emberek szórakoztatják egymást és magukat utazás közben. Hrabal főhőse egy tizenhat éves lány, a „gyémánszemű”, aki Prágába utazik és a fülkéből kihallatszó jóízű beszélgetés miatt tér be éppen ide. Az utasársak eleinte tartanak tőle, részvétellel

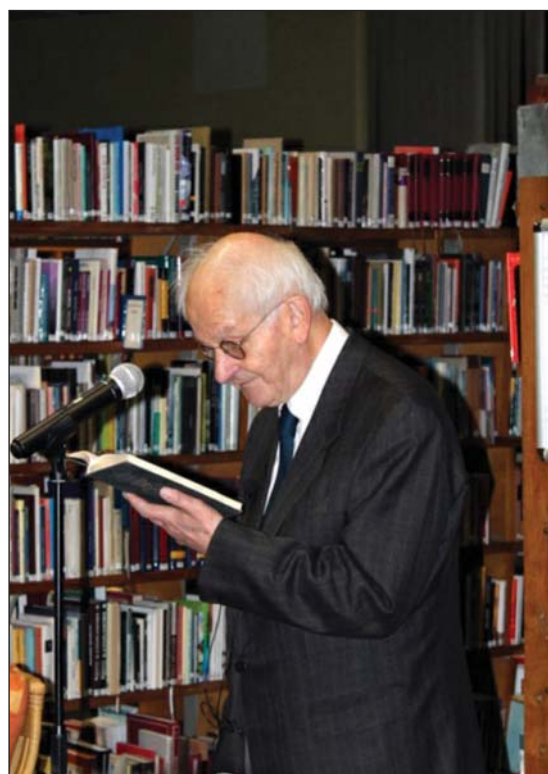
néznek rá. Aztán kiderül, hogy érdekes személyiségű, jó humorú, s elindul a beszélgetés. A lány az édesapjáról mesél fürgetegesen érdekes történeteket, és a többieknek is eszükbe jutnak történetek saját apjukról. Az egyszerű emberek hősként tűnnek elő az elbeszélésekből, mindenkinek van mondanivalója saját apjáról. A kopasz utas szomorú történetének végkicsengése is pozitív, mert hősként magasodik ki az apa alakja.

Finom, groteszk játékot űz velünk az író, úgy intézi, hogy azért ne vegyük nagyon a szívünkre a szomorú történetet. A vonat megáll, az utas leszállni kénytelen és a sztori végét már az ablakon keresztül kiabálja be a fülkébe, s ezzel fura, humoros szituáció keletkezik. Amikor főhősünk kijelenti, hogy biztos benne, a műtét után ő is látni fogja ezt a gyönyörű világot, az olvasóban tudatosan a lány vaksága. Az utastársak szkeptikusak: valóban olyan csodás ez a világ? Ekkor meséli el a lány a fiú történetét, aki szerelmi bánatában megvakította magát, majd megbánta tettét, hiszen jól tudja, mit veszített. Mindenki egyet ért vele.

Az elbeszélés alapvető íve: először elszorul az emberek szíve a vak lánytól, aztán az ő ötlete nyomán mindenki mesélni kezd, és így jó hangulatban, kellemesen telik az utazás. Ez jelenti az írói nagyságot. Mintha ebbe a fülkébe csak olyanok ülnének be, akik érdekesen tudnak mesélni – pedig a társaság spontán módon verődött össze. Mintha az egész világ figyelne a történetekre. A végkicsengés, hogy a világban mindig, mindenhol történhetnek csodák.

A novella azzal zárul, hogy jön az unott képet vágó kalauz, aki az egyhangú munka miatt ásítózva érkezik, s ezzel megint visszarántja az olvasót a mindennapok szürkeségébe. A magától értetődő történetet ravaszul szerkesztette írója, magával ragad, majd visszazökkent az objektivitásba.

A mindennapokban hajlamosak vagyunk unalmasnak tartani az életet, a világot. Azonban odafigyeléssel, rácsodálkozással könnyen felismerhető, milyen

gyönyörű a világ. A látszólag önmagát ismétlő világ tele van meglepetésekkel, csodákkal. Ha más szemmel néznénk, savanyú pofavágás helyett megláthatnánk a szépségét is. Bizonyára mindenkinek van érdekes, megható története az édesapjáról.

Jelenits tanár úr szerint az irodalomtanítás ügyetlensége okán a környező népek irodalmát nem ismerjük eléggé. Pedig a magyar írókat csak úgy érthetjük meg, ha a világirodalmi hatásokat is feltárjuk. Érdekes volna ezeket is tanítani a középiskolában. Az irodalmon keresztül esetleg többet megtudhatnánk egymásról, például azt is, hogy *Ivo Andrić* hogyan írt a magyarokról, vagy azok a szerb, cseh írók, akik ide jártak egyetemre, hogyan láthatnak minket. Ezek megismerése mind-mind a megértéshez visz közelebb. Az irodalmak bemutatásával jobban megismerhetnénk a közös közép-európai emberi sorsokat, sorsunkat. Ha egymás művészetével megbarátkozunk, sok mindent megtudhatunk az adott nép életéről is, jobban megérthetjük. Beszél-gessünk minél többet, képletesen mondván, nem kell leszállni a vonatról.

A rendezvény meglepetése volt, hogy a Magyar Piarista Diákszövetség tatai tagozatának képviselőjében *Dobroszláv Lajos* kis festményével köszönték meg

Jelenits István látogatását, elgondolkodtató előadását. A felszólaló elmondta, hogy ő három évig volt annak idején a tanítványa. Akkor még nem látta ennek a jelentőségét, de ma már tudja, hogy egyfajta irányultságot, hozzáállást kapott tanárától. Mind a mai napig eszébe jut döntési helyzetekben, hogy vajon mit mondana erre Jelenits tanár úr.

Az előadást végighallgatva rájöttünk, hogy vendégünk saját magáról szinte semmit sem árult el. Azonban ha jobban belegondolunk, már a témaválasztás sem volt véletlen. Nyilván azért áll közel hozzá ez a történet, mert a nem kimondottan vallásos Hrabal magától értetődő művészetében saját életfilozófiáját is könnyen megfogalmazhatja.

Abban a háborús korban töltötte élete egy részét, amely olyan tanulságokat adott számára, hogy a háború megtervezett viszonyataiból lehet és kell is tanulni, a bizalmatlanságot, a gondolkodásbeli különbségeket tudnunk kell feloldani, hogy a hétköznapi világ csodáit felismerhessük, hogy megláthassuk, milyen szép is ez a mi világunk.

Mindenkinek ajánlotta a novella elolvasása, amely hozzásegít minket ezeknek a gondolatoknak a továbbfűzéséhez, saját élmények felidézéséhez! ■